

«y doncs com ho engiponarem, mestressa?... Tant ne vuy, tant te'n daré...» (*Trascant p. l. S.*, 35); que el *DAG.* explica «arreglat a mitges i de pressa: això està mal engiponat», «engiponar [agiponar] fer alguna cosa de pressa o a mitges». La variant *agi-* de fet s'usa a la Baixa Ribagorça: «en altro tems --- en cada casa ny' eba tantos braços, que s'achiponaban ---» ('s'ho arreglaven, sortien del pas'), «vai està --- achiponan-me a cria: toçinos, gallinas ---» frases 'cogidas al vuelo' per Mn. Soldevilla, a Açaui, 20-III-1960. + *Engiponament*.

1 De l'ús de *gúbba* en l'àrab de Castella per a «aljubà, túnica, chupa, jubón» porten testimonis les *Leys de Moros i Cunna de Segovia* dels Ss. XIV i XV, (*Memor. Hist. Esp.* v, 427). — 2 *Xupa* en doc. de 1388, i amb la *o* que veurem en *jopeti* etc., més sovint *xopa*: «*xopa* de burell» en dos docs. de 1370 i «*xopa* panni rubei» en un altre de 1370, «una *xopa blava*» 1374, «una *xopa* e una gramàsia» 1375, més altres sis fins a 1384, dos de 1390 i altres sengles de 1385, 1395 i 1490: entre aquests alguns fan constatar que és verda, o folrada o «bipartita», *InuLC*, s. v. *jupa* i s. v. *xopa*. — 3 El comentador Fantuzzi, p. 348, explica que *gippa* és una espècie d'armilla: «non è 'giubba', piuttosto il *giubbotto*, noi diremmo gilè». — 4 Segons Beaussier avui és «robe de femme juive», «robe longue de mauresques» i a Tunis «longue et large blouse d'hommes sans manches», «robe courte».

Gipsal, *gipseal*, *gipseu*, *gipstjer*, *gipso-*, *gipsós*, V. *guix Guquir*, V. *jaquir Gir*, *gira*, *giraboix*, *giracaldes*, *giracamises*, *giracasaques*, *girada*, *giradis*, -*dissa*, *giradora*, V. *girar*

GIRAFÀ, pres del fr. *girafe* [Ss. xv-xvi] i, aquest, alteració de l'àr. *zārāfa*, probablement per conducte italià. □ 1.ª doc.: Lab. 1839. Veg. DCEC (JIRAFÀ).

Giragola, V. *girgola*

GIRAGONSA, alteració de *gerigonsa*, que també va usar-se, amb el mateix sentit, i aquest pres del cast. *jerigonza* 'llenguatge incompreensible' (i de vegades *jerigonzas* 'extravagàncies, coses estrafalàries', acceptió que també ha tingut en català); el castellà el prengué de l'oc. ant. *gergons* 'llenguatge estrany, argòtic'; en català, en canviar-se en *giragons*, va sofrir, també en el significat, la influència de *girada*, *giravolt*, GIRAR. □ 1.ª doc.: fi S. XVIII.

«Des d'aquella muntanya de vinyes, seguint les rases, fent *giragonses* entre sarments i ceps --- hem entrats luego a l'heretat de la Sra. Viuda Moreno», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 232), o sigui el sentit corrent (tanmateix amb algun matís de contorsió, car l'home era molt 'delicat' i li feia angúnia que els sarments li donessin copets i qui sap si alguna esgarrinxadeta...). Belv.: «g.: revuelta, recoveco; fer *giragonsas*: hacer caracoles, caracolear», Lab. 1839 id.: «*giragonsa* de paraules: repetició d'una cosa en diferents termes».

«La noya va seguir caminal avall; lo Jordi la mirà

embadalit fins que la va perdre de vista; ella tombava y retombava, per les *giragonses* del camí, y estava dominada per una sola idea: l'Àngel», Martí i Folguera (1877), *Lo caragirat*, 53; «caminava procurant salvar, ab constants *giragonses*, les empentes de la munió d'obrers ---», «cotxos y tramvies que, des del balcó de casa son fill, veyá passar corrent y fent capritxoses *giragonses*», Noller (*Pap.*, 27; *Croquis del n.*, 121); «a cada revolt, a cada *giragonça* del camí, des de l'arribada de la rècua a terme, algunes moces, apostant-s'hi amatentment, oferien un got d'aygua a la núvia» (*Trascant p. l. S.*, 54), Pons Mass.; però en la mateixa obra (*DAG.*) la forma etimològica «tirà dret a l'hort seguint les *gerigonses* de la devallada» (acc. de la qual es dedueix que l'autor ho pronunciava *zərigónsəs*, tradicionalment i sense curar de nexes etimològics, ni metàtesis contaminants).

En autors de les regions extremes s'observa encara netament el matís d'habilitat, contorsió llesta': «La pesta --- als animals feia la guerra. / --- / Lo leó, espantat de la gran estassada / --- / de tots los animals convoca una assemblada / i d'un aire solemne, els hi diu: —Mos amics, / parlem clar i sense embolics; / jo crec que la nostra infortuna / vén de que ne sem fet calc'una / qu'és un poc massa crespia, i qu' el Cel vol punyir / --- examinem cad'un la nostra consciència / i aquey que lo més culpable hom traparà, / a morir se condemnarà: / i segur que podrem, amb aquey sacrifici, / del Cel apagar la justici; / Anem, cal, com diu l'altre, espolsa 'l perune(r)! / Jo, per vos donar pit, l'espolsi lo primer / sense cap *giragonsa* i sense cap mentida. / Vos diré, donc, companys, que din la meua vida / m'ha arribat més d'un cop, i belleu més de dos, / de me fé un tip de motós; / tinc d'ajustar, per fer la confessió completa, / que també, calque cop, m'ha passat pel canyó / el pastor!; / i ara que de mi justici sigui feta! / —Vostè —li diu la guilla— és un rei massa bo / --- / lo burro al seu torn, vén i diu: —Me recordi / qu'un dia, en passant prop d'un camp sembrat d'ordi / --- / vaig donar un cop de llengota. / --- / Tothom su'l burro cau / --- / i rebentat de cops se'n va ficar la vida», Saisset (*Passa-temps*, Perp., 1891; cf. *Catal. del Ross.*, p. 234). I un altre: «Joan Mige-soles saxofonejava ab primor fent escales i *giragonses*», Pascual Tirado (*Almanac Valencià*, 1928, 31).

No crec útil repetir ací la demostració etimològica que vaig donar en el DCEC (II, 1051a18-23 i n. 9; JERGA II article extens on demostro l'etimologia del cast. *jerigonza*, cf. IV, 1030a39-50); va passar-me per ull que Spitzer ja havia vist l'etimologia del mot català, *RFE* IX, 1922, 180, perquè jo ja me l'havia anotada pel meu compte en cèdules de 1927 i 1937: inspirant-me en la variant de Pons, en la comparació semàntica amb el cast. *dar quiebro* (= *caracolear* i *huir el cuerpo*) i en la definició de *jerigonzar* «hablar con rodeos» (*DACEsp.*), i no vaig fer més comprovacions.

DERIV.: *Giragonsar*; *giragonejar*.

Giraldenc, *giraldet*, inexistents, cíniques invencions de l'infel·lic a qui Salvat, mercader editorial, pagava